

KARLOVA UNIVERZITA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

Monika Galambová

Osobní asistence a asistent na základní škole

Monika Galambová

Bakalářská práce

2015

Prohlašuji, že jsem svojí práci vypracovala samostatně. Všechny literární prameny a zdroje informací, které jsem k práci použila, jsem uvedla v seznamu použité literatury.

Obsah

1	Úvod	7
2	Osobní asistent	8
2.1	Historie vzniku asistenční služby	8
2.2	Osobní asistence	10
2.3	Specifikace funkce osobního asistenta	11
2.4	Kde hledat osobního asistenta	12
2.5	Vymezení osobního asistenta	12
2.6	Kdo může být asistentem.....	12
2.7	Osobnostní předpoklady	13
2.8	Etický kodex osobního asistenta.....	13
2.9	Vlastnosti, které vylučují z osobní asistence	16
2.10	Platové ohodnocení.....	16
3	Asistent pedagoga	19
3.1	Historie asistenta pedagoga	19
3.2	Vymezení asistenta pedagoga.....	20
3.3	Zřízení asistenta pedagoga.....	21
3.4	Odborná kvalifikace asistenta pedagoga	24
3.5	Platové zařazení pedagoga.....	27
3.6	Působení asistenta pedagoga	28
3.7	Pracovní náplň a funkce asistenta pedagoga	29
3.8	Chyby asistenta pedagoga	30
3.9	Asistent pedagoga v přípravné třídě	30
3.10	Romský pedagogický asistent	31
3.11	Asistent k dítěti s jiným mateřským jazykem.....	32
3.12	Alternativy k asistentovi	32
3.13	Tutoring	32

3.14	Rizika ve funkci asistenta pedagoga.....	33
3.15	První pomoc při práci s dětmi se zdravotním postižením.	33
3.16	Spolupráce asistenta pedagoga se třídním učitelem	34
3.17	Asistent při tělesné výchově	35
3.18	Přímá a nepřímá pedagogická činnost asistenta pedagoga	35
3.19	Uspořádání ve třídě, umístění třídního učitele a asistenta	36
3.20	Desatero asistenta pedagoga	37
4	Pomáhající profese	37
4.1	Vymezení pojmu pomáhající profese	37
4.2	Syndrom pomáhajícího	37
4.3	Příznaky syndromu	38
4.4	Syndrom vyhoření a syndrom pomocníka	38
4.5	Jak se chránit?	40
5	Samostatné šetření	41
5.1	Metodologie šetření	41
5.2	Popis šetření	41
5.3	Organizace šetření	41
5.4	Otázky rozhovoru	41
5.5	Zhodnocení	41
6	Závěr	43
	Příloha	45
	Seznam použité literatury	47
	Internetové odkazy a ostatní zdroje	48

Anotace

Bakalářská práce se zabývá integrací žáků se speciálními potřebami a přizpůsobením školní výuky. Zdůrazňuji profesi asistenta pedagoga, která by bez integrace těchto žáků do běžných škol nikdy nevznikla a profesi osobního asistenta, kteří také působí na základní škole, ale nejsou však pedagogickým personálem. Práce poukazuje na klady a zápory, které přináší profese pomáhajícího. Jaké nebezpečí mohou zaměstnanci postihnout, jaké jsou práva a povinnosti asistenta pedagoga a zároveň jasně vyjadřuje rozdíly mezi osobním asistentem a asistentem pedagoga. Do jakého rezortu patří, jak jsou finančně ohodnoceny, jaká kvalifikace musí být pro danou profesi. K danému tématu není dostatek literatury a studií. Práce proto vychází z různých zdrojů a názorů pracovníků. Profese asistent pedagoga se dále rozvíjí a zdokonaluje se ruku v ruce se speciální pedagogikou a začleňováním dětí se speciálními potřebami do běžné společnosti.

Klíčová slova: osobní asistent, osobní asistence, asistent pedagoga, integrace, inkluze, žáci, profese ve školství, speciální potřeby, omezení, handicap, vzdělávání, vzdělání

Key words: personal assistant, personal assistance, teaching assistant, integration, inclusion, pupils, profession in education, special needs, limitations, handicap, education

1 Úvod

Téma osobní asistent a asistent pedagoga jsem si vybrala, protože tyto pracovní pozice jsou celkem mladé na pracovním trhu. Asistent pedagoga je velmi aktuální téma, na které bych se chtěla více zaměřit. Mnoho žadatelů o tuto danou pozici v resortu školství neví co tento post obnáší, jaká má specifika, netuší, že asistent pedagoga má několik podob a i různou náplň práce, tak i spolupráci se třídním učitelem. Tato pozice vznikla díky inkluzi a integraci, začleňování žáků se speciálními potřebami mělo určitý průběh a formy. Sama jsem jako asistent pedagoga působila na jedné základní škole a to mne inspirovalo k napsání této práce.

Cílem mé práce je popsat pozice osobního asistenta a asistenta pedagoga. Kvůli nedostatku personálu na školách se využívají osobní asistenti k pedagogické činnosti, ke které nemají žádnou kvalifikaci a praxi, nejsou za tuto práci navíc ani ohodnoceni. Za jistých okolností tyto dvě profese se dají propojit tak, že zaměstnanec má dvě pracovní smlouvy.

V krátkosti nastíním, jak se historicky vyvíjely tyto profese. Kdy došlo k určitému zlomu pro daný obor a co bylo významné. Snažím se ve své práci vyzdvihnout ty nejdůležitější informace, které by mohly být přínosné pro osobní asistenty a asistenty pedagoga. Zaměřuji se na právní vymezení pozic, na kvalifikaci pracovníků, na profesní růst, platové ohodnocení, navázání pracovního poměru, rizika a výhody pomáhající profese. Dále se zajímám o vzdělání a vzdělávání asistentů.

Chci také upozornit na snadné propadnutí a podlehnutí pracovníka své práci, jak snadno může dojít k syndromu vyhoření. Hlavně upozorňuji na důležitost ochrany před stresem a napětím z práce.

Součástí této práce bylo i vlastní šetření, ve kterém jsem provedla několik individuálních rozhovorů s deseti asistenty pedagoga. Díky jejich výpovědím jsem mohla zjistit, proč si lidé, převážně ženy, volí tuto práci. Co od této práce očekávají, jak jsou spokojeni nejen s její náplní, ale i s celkovým kolektivem na pracovišti a přístupem pedagogů k nim samým a zda se škola o ně profesně zajímá. Detailní rozbor a závěry z jednoho rozhovoru uvádím v příloze.

U asistenta pedagoga, budu mluvit o alternativách k asistentovi, k jakému dítěti je asistent pořízený, jaké může být rozčlenění třídy k práci se žáky, kde je součástí kolektivu žák se speciálními potřebami.

2 Osobní asistent

V kapitole osobní asistent se budu věnovat přímo pracovní profesi osobní asistent, kde popíšu základní informace, jak tato profese vznikla, jaká má pozitiva i negativa, co má pracovník za povinnosti a co by neměl dělat a jak se chovat v dané profesi.

2.1 Historie vzniku asistenční služby.

Z dávného starověku se dozvídáme, jak nehumánně zacházeli s postiženými dětmi například ve staré Spartě - tyto děti byly nemilosrdně hozeny ze skály. V jiných zemích to bylo obdobné. Postižení lidé byli na okraji společnosti a všichni se jim vyhýbali, byli často zavrženi nejen okolím, ale i svojí rodinou.

Postupem času, jak se vyvíjela společnost a hlavně úloha rodiny, se tyto děti mohly radovat ze života. Ve středověku měli péči o hendikepované na starost dobrovolníci, později byl zřízen císařský Alimentační fond, tzv. „college“. Byly to podpůrné spolky, které vyplácely nemocenskou. Díky těmto spolkům lidé dostávali peněžní infuzi v nemoci, při vystrojení pohřbu, při ovdovění či při ztrátě rodičů.

Milánský edikt roku 313 uznal křesťanství a křesťanskou charitu. Ta začala zakládat zvláštní ústavy, které sloužily nemocným, potřebným a hendikepovaným. K nejznámějším ústavům té doby patřil ústav Xenodochium, který byl azylem pro cizince, pečovalo se zde o chudé a nemocné. Postupně se tyto ústavy začaly rozšiřovat. Ve 4. století byly téměř ve všech velkých městech. Dnes bychom mohli takovéto ústavy nazvat špitály.

Ve středověku stále náleží péče o nemocné a postižené církvi, v pomoci druhým se angažovaly ženské řády např. řeholní společnosti milosrdných sester. Dále se vyvinuly řemeslnické spolky cechy, které podporovaly své členy v krajních situacích, v nemoci a jiných životních nesnázích.

Na přelomu středověku a novověku byli lidé s hendikepem a nemocní v přímořských státech vsazováni na „loď bláznů“, pasažéři byli vhozeni do moře, nebo vysazeni na pustých místech.

Ve 13. století vnikaly žebravé řády, které se věnovaly vědě a péči o chudé a nemocné. K nejvýznamnějším patří řád sv. Františka, tedy řád františkánů. Na začátku novověku zakládají své charitativní organizace také protestantské církve.

V Anglii se vytvořily chudinské zákony v letech 1597 až 1601, které platily až do roku 1834, kdy došlo k reformě sociální péče. Byly zavedeny daně, které se odváděly farnostem, aby mohly pomáhat nemocným a potřebným.

Sociální péče v 16. století v Českých zemích závisela jen na rodinách a blízkých, až v roce 1552 Ferdinand I. poukazuje na sociální péči v říšském policejním řádu. Péče je poskytnuta chudině s domovským právem v obci. Josef II. vyhláší za své vlády Dvorské dekrety, díky nimž se zřizovaly farní chudinské ústavy, roku 1803 byli „otcové chudých“ veřejní činitelé.

„Chudinský zákon č. 59/1868 českého zemského zřízení upravoval právní vztahy vznikající v oblasti chudinské péče. Systém chudinské péče fungoval až do roku 1956 (!), kdy vstoupil v platnost zákon č. 55/1956 Sb. o sociálním zabezpečení.

Po únoru 1948 došlo k přenesení výkonu sociální péče výhradně na stát, nebo spíše na jeho místní orgány - národní výbory. Podle zákona č. 101/1964 Sb. o sociálním zabezpečení (s prováděcí vyhláškou č. 102/1964 Sb.) byla sociální péče podřazena pod pojem služby a nadále poskytována pouze státními orgány.“¹

Zákon č. 121/1975 Sb. O sociálním zabezpečení zajistil široké spektrum sociální péče a dávek poskytované občanům podle jejich příslušnosti k určité sociální skupině.

Důležitá osoba c České republice pro asistenční službu je Jana Hrdá, která roku 1995 získala cenu Výboru dobré vůle Cenu Olgy Havlové. Patří mezi zakladatele a propagátory osobní asistence v České republice. Po roce 1989 se přidala k Pražské organizaci vozíčkářů a započala provozovat osobní asistenci. Osobní asistence byla prvně poskytovaná oficiálně v naší zemi 1991 v Praze. Jana Hrdá se spolupodílela na prosazení zákona o sociálních službách 108/2006 v Čechách.²

Než byl v Čechách zákon o sociálních službách 108/2006 byl zde zákon *o sociálním zabezpečení* č. 100/1988 Sb. Ten ustanovuje, že péči zajišťuje stát občanům, zaměřuje se na poradenskou a výchovnou činnost, na důchodové dávky atd.

Plné znění zákona:

sociální péče. § 73³

(1) Sociální péčí zajišťuje stát pomoc občanům, jejichž životní potřeby nejsou dostatečně zabezpečeny příjmy z pracovní činnosti, dávkami důchodového nebo nemocenského zabezpečení, popřípadě jinými příjmy, a občanům, kteří ji potřebují vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nebo věku, anebo kteří bez pomoci společnosti nemohou překonat obtížnou životní situaci nebo nepříznivé životní poměry.

---

¹ <http://www.apoa.cz/index.php/o-osobni-asistenci/zakladni-udaje/historie-osobni-asistence>

² https://cs.wikipedia.org/wiki/Jana_Hrdá

³ 108/1988 zákon o sociálním zabezpečení, část třetí - Sociální péče

(2) V oblasti sociální péče stát zajišťuje poradenskou a výchovnou činnost, zejména výchovu k odpovědnému rodičovství, k upevňování rodinných vztahů a k vzájemné pomoci mezi občany, především pomoci občanům těžce zdravotně postiženým a starým občanům, a poskytuje další dávky a služby.

Průlom v asistenční službě byl se zákonem 108/2006, kde jsou vyjmenované sociální služby, vymezení asistence v §39, najdeme zde druhy pomoci, sociální zařízení, atd. V tomto zákoně je propracované celé působení sociálních služeb a pomoci.

V USA vzniklo hnutí roku 1960, které bylo nazváno „*Independent Living*“ (Snaha o rovnoprávnost osob se zdravotním postižením). Velkou zásluhu za vytvoření tohoto hnutí má Ed Roberts, který prodělal dětskou mozkovou obrnu a byl odkázaný na pomoc druhých, neboť byl zcela nepohyblivý. Díky tomuto hnutí se prvně formulovala základní myšlenka o osobní asistenci: každý člověk má právo na sebeurčující život a rovnocenné příležitosti bez ohledu na svůj hendikep.

V roce 1969 se vytvořil program nazvaný „Strategie nezávislého života“ a začátkem sedmdesátých let se zřídilo první centrum Nezávislého života. Zde byly poskytovány služby lidem se zdravotním postižením, a to zejména vzájemné poradenství, lidem s tělesným postižením, informační servis a zprostředkování osobní asistence.⁴

V roce 1971 byly spojeny STEP (služba pro osoby v důchodovém věku) a SMILE (služby pro udržení nezávislého života pro seniory), založili neziskovou organizaci. Roku 1981 do svého programu zapojili domácí úklid, ale i péči. Dnes je tato organizace uznávaná v oblasti poskytování vysoce kvalitních služeb. Služby jsou pro osoby s postižením a pro seniory.

2.2 Osobní asistence

Osobní asistence bývá definována jako komplex služeb, jejichž cílem je pomoci člověku se zdravotním postižením zvládnout s podporou osobního asistenta ty úkony, které by dělal sám, kdyby mohl. Je to sociální služba, poskytuje se bez omezení místa a času. Jde o velmi flexibilní profesi. Zabezpečuje základní životní potřeby, biologické i společenské – například hygiena, stravování, kulturní a sportovní činnosti, kontakt se společnostmi, atd.

---

⁴ <http://www.apoa.cz/index.php/o-osobni-asistenci/zakladni-udaje/historie-osobni-asistence>

Dle zákona o sociálních službách 108/2006:

§ 39 Služba obsahuje zejména tyto základní činnosti:

- pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- pomoc při osobní hygieně,
- pomoc při zajištění stravy,
- pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Základní zásady poskytování sociální služby jsou zachovávaní důstojnost a lidských práv člověka, individuální přístup ke klientům, dle jejich potřeb. Poskytnutí sociální služby je založeno na smluvním principu – smlouva zahrnuje práva a povinnosti jak klienta, tak i asistenta. Standardy kvality sociálních služeb jsou od ledna 2007 závazným právním předpisem.

Dle J. Hrdé, předsedkyně Asociace pro osobní asistenci APOA, o. s. rozeznáváme dva typy osobní asistence:

- **Sebeurčující asistence** - nevyžaduje odborné školení asistentů. Klient sám zaškolí svého asistenta.
- **Řízená osobní asistence** - potřeba odborné přípravy asistenta. Pro klienty, kteří potřebují specializovanou pomoc.

Osobní asistent může působit u dítěte, které chodí do školy. Pomáhá dítěti s věcmi, které se týkají samoobsluhy, dítěti by neměl pomáhat s učební látkou.

2.3 Specifikace funkce osobního asistenta

Pokud dítě vyžaduje pomoc osobního asistenta, jedná se o sociální službu zajišťovanou v rámci MPSV. V současnosti se sjednává převážně prostřednictvím úřadů práce či občanských sdružení, v jejichž náplni činnosti je poskytování sociálních služeb, eventuelně zákonným zástupcem dítěte z příspěvku na péči o osobu blízkou.

Osobní asistent není pedagogickým pracovníkem, není zaměstnancem školy, může však působit ve škole na základě možnosti dané § 8 odst. 7 MŠMT č. 73/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tato služba je bohužel někdy zneužívána a sama její podstata se pak dostává do rozporu se zákonem. V resortu MPSV jsou podpůrné asistenční služby určeny zákonem č. 108/2006 Sb., *o sociálních službách*. Legislativní zabezpečení „osobní asistence“ představuje §38. V oblasti vzdělávání je osobní asistent využíván rodiči především k doзору a dopomoci při

dopravě žáka do školy a ze školy včetně jeho převlékání, oblékání a přezouvání před zahájením a po ukončení výuky.

Služby osobní asistence vykonává i pracovník sociální péče.

2.4 Kde hledat osobního asistenta

Osobní asistent spadá do resortu MPSV. V dnešní době máme registr poskytovatelů sociálních služeb, ze kterého si můžeme vybrat organizaci, která nám zprostředkuje asistenta.

„Poskytovatelé sociálních služeb mohou být: „Poskytovatelem sociální služby je právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti oprávnění dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, s účinností od 1.1.2007. Poskytovatelem sociální služby nejsou rodinní příslušníci či asistenti sociální péče, kteří pečují o své blízké či jiné osoby v domácím prostředí. Stejně tak není poskytovatelem sociální služby subjekt, který není registrován jako poskytovatel sociálních služeb ve smyslu tohoto zákona (např. soukromá úklidová firma nebo ubytovna).“⁵

2.5 Vymezení osobního asistenta

Osobní asistent v užším slova smyslu je zaměstnanec poskytovatele sociálních služeb, který je registrován pro poskytování služby osobní asistence podle § 39 zákona č. 108/2006 Sb.

Osobní asistent v širším slova smyslu je osoba, jež poskytuje péči klientovi v jeho přirozeném prostředí, a to dobrovolně nebo za dohodnutou finanční odměnu hrazenou z příspěvku na péči. Zajišťuje potřeby klienta, pomáhá mu zvládat běžné činnosti každodenního života a zprostředkovává mu kontakt s okolím. Rozsah a obsah péče se řídí potřebami klienta či požadavky rodičů – jedná-li se o asistenci dítěti.⁶

2.6 Kdo může být asistentem

Každý, kdo se pro tuto práci rozhodl a kdo plní požadavky na konkrétního klienta či poskytovatele sociální služby, který ho zaměstná. Původní profese není rozhodující. Může to být někdo z rodiny, přítel či známý, student, atd. Dle typu zdravotního postižení uživatele se stanovují kritéria pro výběr asistenta, zda se jedná o osobní asistenci dítěte nebo dospělého. (Hrdá, 2011)

---

⁵ http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1434633797132_1

⁶ § 39 Zákona číslo 108/2006 Sb. v aktuálním znění č.401/2012 Sb., o sociálních službách.

Na odbornost asistenta se přihlíží dle toho, komu asistent službu poskytuje a kdo asistenta bude zaměstnávat. Poskytovatel sociální služby zaměstná asistenta, který se musí řídit dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Stanovená kritéria jsou: středoškolské vzdělání, výuční list, kurz osobního asistenta akreditovaný MPSV.

2.7 Osobnostní předpoklady

Schopnost komunikovat, zralá a vyvážená osobnost s pozitivním přístupem k lidem a životu. Musí vidět smysl této práce, důležitost vědět proč chce tuto práci dělat, vnitřní potřeba pomáhat, schopnost empatie, spolehlivost, trpělivost, vstřícnost, obětavost, laskavost, tolerance, důstojnost, smysl pro humor, flexibilita, kreativita, vynalézavost, chuť učit se nové věci. Měl by být zdravý a vitální člověk. Měl by splňovat kritéria dle Etického kodexu osobního asistenta. Poskytovatelům sociální služby slouží jako základní pravidla pro asistenty k jejich činnosti ve vztahu k uživatelům služby. Při tvorbě kodexu vycházejí poskytovatelé často z textu etického kodexu Společnosti sociálních pracovníků ČR.⁷

2.8 Etický kodex osobního asistenta

Tento dokument stanovuje základní principy etického chování v dané profesi, pracovníci jsou jim vázáni a musí se dle něho řídit. Etický kodex osobního asistenta stanovuje postoj ke klientům, co musejí při práci dodržovat, jak se mají chovat ve vztahu s klientem, zaměstnavatelem, ke kolegům, ke svému povolání a odbornosti, ve vztahu ke společnosti.

Osobní asistent musí ctít následující zásady⁸:

Obecné

- Sociální práce je založena na hodnotách demokracie, lidských práv a sociální spravedlnosti. Sociální pracovníci proto dbají na dodržování lidských práv u skupin a jednotlivců tak, jak jsou vyjádřeny v dokumentech relevantních pro praxi sociálního pracovníka, a to především ve Všeobecné deklaraci lidských práv, Chartě lidských práv Spojených národů a v Úmluvě o právech dítěte a dalších mezinárodních deklaracích a úmluvách. Dále se řídí Ústavou, Listinou základních práv a svobod a dalšími zákony tohoto státu, které se od těchto dokumentů odvíjejí.
- Sociální pracovník respektuje jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu či barvu pleti, mateřský jazyk, věk, pohlaví, rodinný stav,

---

⁷ www.socialnipracovnici.cz – etické kodexy, kodexy osobních asistentů

⁸ http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/eticky_kodex_ssprcr.pdf

zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.

- Sociální pracovník respektuje právo každého jedince na seberealizaci v takové míře, aby současně nedocházelo k omezení stejného práva druhých osob.
- Sociální pracovník pomáhá jednotlivcům, skupinám, komunitám a sdružení občanů svými znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi při jejich rozvoji a při řešení konfliktů jednotlivců se společností a jejich následků.
- Sociální pracovník dává přednost profesionální odpovědnosti před svými soukromými zájmy. Služby poskytuje na nejvyšší odborné úrovni.

Ve vztahu ke klientovi

- Sociální pracovník podporuje své klienty k vědomí vlastní odpovědnosti.
- Sociální pracovník jedná tak, aby chránil důstojnost a lidská práva svých klientů.
- Sociální pracovník pomáhá se stejným úsilím a bez jakékoliv formy diskriminace všem klientům. Sociální pracovník jedná s každým člověkem jako s celostní bytostí. Zajímá se o celého člověka v rámci rodiny, komunity a společenského a přirozeného prostředí a usiluje o rozpoznání všech aspektů života člověka. Sociální pracovník se zaměřuje na silné stránky jednotlivců, skupin a komunit a tak podporuje jejich zmocnění.
- Chrání klientovo právo na soukromí a důvěrnost jeho sdělení. Data a informace požaduje s ohledem na potřebnost při zajištění služeb, které mají být klientovi poskytnuty a informuje ho o jejich potřebnosti a použití. Žádnou informaci o klientovi neposkytne bez jeho souhlasu. Výjimkou jsou osoby, které nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu (zejména nezletilé děti) nebo tehdy, kdy jsou ohroženy další osoby. V případech, kde je to v souladu s platnými právními předpisy, umožňuje účastníkům řízení nahlížet do spisů, které se řízení týkají.
- Sociální pracovník podporuje klienty při využívání všech služeb a dávek sociálního zabezpečení, na které mají nárok, a to nejen od instituce, ve které jsou zaměstnáni, ale i ostatních příslušných zdrojů. Poučí klienty o povinnostech, které vyplývají z takto poskytnutých služeb a dávek. Podporuje klienta při řešení problémů týkajících se dalších sfér jeho života.
- Sociální pracovník podporuje klienty při hledání možností jejich zapojení do procesu řešení jejich problémů.
- Sociální pracovník je si vědom svých odborných a profesních omezení. Pokud s klientem nemůže sám pracovat, předá mu informace o dalších formách pomoci. Sociální pracovník jedná s osobami, které používají jejich služby (klienty) s účastí, empatií a péčí.

Ve vztahu ke svému zaměstnavateli

- Sociální pracovník odpovědně plní své povinnosti vyplývající ze závazku ke svému zaměstnavateli.
- V zaměstnavatelské organizaci spolupůsobí při vytváření takových podmínek, které umožní sociálním pracovníkům v ní zaměstnaným přijmout a uplatňovat závazky vyplývající z tohoto kodexu.
- Snaží se ovlivňovat sociální politiku, pracovní postupy a jejich praktické uplatňování ve své zaměstnavatelské organizaci s ohledem na co nejvyšší úroveň služeb poskytovaných klientům.

Ve vztahu ke kolegům

- Sociální pracovník respektuje znalosti a zkušenosti svých kolegů a ostatních odborných pracovníků. Vyhledává a rozšiřuje spolupráci s nimi a tím zvyšuje kvalitu poskytovaných sociálních služeb.
- Respektuje rozdíly v názorech a praktické činnosti kolegů a ostatních odborných a dobrovolných pracovníků. Kritické připomínky k nim vyjadřuje na vhodném místě vhodným způsobem.
- Sociální pracovník iniciuje a zapojuje se do diskusí týkajících se etiky se svými kolegy a zaměstnavateli a je zodpovědný za to, že jeho rozhodnutí budou eticky podložena.

Ve vztahu ke svému povolání a odbornosti

- Sociální pracovník dbá na udržení a zvyšování prestiže svého povolání.
- Neustále se snaží o udržení a zvýšení odborné úrovně sociální práce a uplatňování nových přístupů a metod.
- Působí na to, aby odbornou sociální práci prováděl vždy kvalifikovaný pracovník s odpovídajícím vzděláním.
- Je zodpovědný za své soustavné celoživotní vzdělávání a výcvik, což je základ pro udržení stanovené úrovně odborné práce a schopnosti řešit etické problémy.
- Pro svůj odborný růst využívá znalosti a dovednosti svých kolegů a jiných odborníků, naopak své znalosti a dovednosti rozšiřuje v celé oblasti sociální práce.
- Sociální pracovník spolupracuje se školami sociální práce, aby podpořil studenty sociální práce při získávání kvalitního praktického výcviku a aktuální praktické znalosti.

Ve vztahu ke společnosti

- Sociální pracovník má právo i povinnost upozorňovat širokou veřejnost a příslušné orgány na případy porušování zákonů a oprávněných zájmů občanů.
- Zasazuje se o zlepšení sociálních podmínek a zvyšování sociální spravedlnosti tím, že podněcuje změny v zákonech, v politice státu i v politice mezinárodní.
- Upozorňuje na možnost spravedlivějšího rozdělení společenských zdrojů a potřebu zajistit přístup k těmto zdrojům těm, kteří to potřebují.
- Působí na rozšíření možností a příležitostí ke zlepšení kvality života pro všechny osoby, a to se zvláštěm zřetelem ke znevýhodněným a postiženým jedincům a skupinám.
- Sociální pracovník působí na zlepšení podmínek, které zvyšují vážnost a úctu ke kulturám, které vytvořilo lidstvo.
- Sociální pracovník požaduje uznání toho, že je zodpovědný za své jednání vůči osobám, se kterými pracuje, vůči kolegům, zaměstnavatelům, profesní organizaci a vzhledem k zákonným ustanovením, a že tyto odpovědnosti mohou být ve vzájemném konfliktu

2.9 Vlastnosti, které vylučují z osobní asistence

Doporučuje se, aby budoucí asistent prošel psychologickými testy. Je nutné vyloučit agresivitu, útočnost, sklony k manipulaci druhého člověka, chorobné závislosti, nervozitu, netrpělivost, či otupělost, přílišnou podezřívavost atd. (Hrdá, 2011)

Pokud jde o tělesné a zdravotní předpoklady, fyzická zdatnost je velice důležitá při pomoci imobilnímu klientovi, je nutné být zdravý a mít silnou imunitu. Šikovnost a kreativita je v tomto oboru vítaná.

2.10 Platové ohodnocení

Osobní asistence je profese, která je ohodnocena podle toho, do jaké platové třídy spadá pracovník.

„Od 1. 4. 2009 pracovníci v sociálních službách jsou odměňováni platem (zaměstnavatel typicky v právní formě příspěvkové organizace) spadají do tabulky nově nazvané „Příloha č. 1: Stupnice platových tarifů podle platových tříd a platových stupňů pro zaměstnance uvedené v § 5 odst. 1.“ V této tabulce může být pracovník v sociálních službách s ohledem na nařízení vlády č. 469/2002

*Sb., katalog prací, zařazen v rozpětí od 3. do 9. platové třídy, a to podle nejnáročnější práce, jejíž výkon zaměstnavatel na zaměstnanci požaduje.*⁹

3. platová třída (plat podle délky započitatelné praxe od 7.440 Kč do 11.220 Kč měsíčně)

- Provádění jednoduchých úkonů pečovatelské služby. Výdej a rozvoz jídla klientům. Provádění dílčích sociálně pečovatelských úkonů pro klienty.
- Poskytování přímé obslužné péče o klienty, podpora jejich soběstačnosti, nácvik jednoduchých denních činností a poskytování pomoci při osobní hygieně a oblékání klientů, manipulace s přístroji, pomůckami a prádlem a udržování čistoty a hygieny u klientů.

4. platová třída (plat podle délky započitatelné praxe od 8.060 Kč do 12.150 Kč měsíčně)

- Provádění úkonů pečovatelské služby u mobilních a imobilních klientů, komplexní péče o jejich domácnost. Provádění pečovatelských úkonů v péči o děti.
- Poskytování zvlášť obtížné a namáhavé komplexní obslužné péče o fyzicky a psychicky postižené klienty, poskytování pomoci při vytváření základních sociálních a společenských kontaktů, posilování životní aktivizace klientů a uspokojování jejich psychosociálních potřeb.

5. platová třída (plat podle délky započitatelné praxe od 8.750 Kč do 13.190 Kč měsíčně)

- Rutinní práce při vytváření, prohlubování a upevňování základních hygienických a pracovních návyků a při péči o klienty, spolupráce na posilování sociálních a společenských kontaktů klientů.
- Provádění obtížných pečovatelských prací spojených s přímým stykem s občany s fyzickými a psychickými obtížemi, komplexní péče o jejich domácnost včetně péče o prádlo, donášky paliva, provádění pohybové aktivizace klientů.

6. platová třída (plat podle délky započitatelné praxe od 9.490 Kč do 14.280 Kč měsíčně)

- Působení na vytváření, prohlubování a upevňování pracovních návyků klientů názorným předváděním řemeslných a jiných prací, vytváření pozitivních mezilidských vztahů, rozvíjení jemné motoriky. Nácvik denních běžných činností.
- Vytváření vztahu klientů k živým tvorům včetně péče o ně.

---

⁹ <http://www.tribune.cz/clanek/5997-plat-pracovnika-v-socialnich-sluzbach>

- Komplexní provádění pečovatelských činností včetně prací spojených s přímým stykem s občany s fyzickými a psychickými obtížemi, zajišťování sociální pomoci, provádění dílčích sociálních depistáží, psychická aktivizace klientů, posilování společenských a sociálních kontaktů klientů, provádění sociálně pečovatelské (výchovné) práce s dětmi.
- Provádění asistenční služby a osobní asistence osobám zdravotně postiženým.

7. platová třída (plat podle délky započitatelné praxe od 10.290 Kč do 15.520 Kč měsíčně)

- Rozvíjení individuální manuální zručnosti klientů, zajišťování materiálu a pomůcek pro pracovní výcvik klientů, provádění speciálních pracovních postupů a používání nástrojů, pracovních pomůcek a různých materiálů.
- Fixace získaných společenských a pracovních návyků u dospělých mentálně postižených klientů. Rozvíjení pracovní aktivity. Provádění odborného pracovního výcviku včetně vyhledávání pracovních příležitostí pro léčbu prací. Zabezpečování zájmové a kulturní činnosti v zařízeních sociální péče.
- Vyhledávání, organizování a provádění volnočasových aktivit zaměřených zejména na rozvíjení osobnosti, zájmů, znalostí a tvořivých schopností klientů formou výtvarné, hudební, dramatické nebo tělesné výchovy.

8. platová třída (plat podle délky započitatelné praxe od 11.170 Kč do 16.810 Kč měsíčně)

- Organizování, odborné a ekonomické zabezpečování pečovatelské služby, osobní asistence a asistenční služby v okrsku. Řešení jednodušších sociálně-právních a zdravotních problémů a spolupráce při provádění sociální depistáže v okrsku (koordinátor pečovatelské služby).

9. platová třída (plat podle délky započitatelné praxe od 12.120 Kč do 18.250 Kč měsíčně)

- Komplexní koordinace a zabezpečování pečovatelské služby, osobní asistence a asistenční služby ve větším územním celku po odborné, metodické, provozní a ekonomické stránce včetně kontrolní činnosti. Provádění sociálního šetření v terénu včetně podávání návrhů. Provádění psychosociální podpory a dle potřeby akutní sociální intervence. Odborné zabezpečování pečovatelských služeb v chráněném bydlení (koordinátor pečovatelské služby).

3 Asistent pedagoga

V této kapitole se budu věnovat asistentovi pedagoga, který působí ve třídě. Nastíním počátky profese, legislativu, přímé působení asistenta. Zaměřím se na spolupráci s učitelem a na platové ohodnocení. Budu se snažit zmínit nejdůležitější informace o této profesi, které by mohly pomoci budoucím asistentům při vstupu na danou pracovní pozici.

3.1 Historie asistenta pedagoga

Zapojení asistentů do výuky žáků se speciálními potřebami došlo po roce 1990. Práce asistenta pedagoga měla dvě linie, zaměřovala se na děti se sociálním znevýhodněním a na děti se zdravotním postižením.

„U žáků se zdravotním postižením ve speciálních školách se asistenti začali objevovat s přijetím Vyhlášky 127/1997 Sb. o speciálních školách a speciálních mateřských školách, která stanovila, že ve speciálních třídách pro žáky s poruchou autistického spektra, třídách pro žáky hluchoslepé, přípravných stupních a třídách pro žáky s více vadami zabezpečují vzdělávací činnost dva pedagogičtí pracovníci“.¹⁰

Během prvních let působila na této pozici „civilní služba“. Byli to lidé, kteří plnili náhradní povinnou vojenskou službu. Po roce 2004, kdy byl přijat nový školský zákon, došlo k rozvoji práce asistentů, kteří se zaměřovali na integraci žáků se zdravotním postižením.

Pro děti se sociálním znevýhodněním byla podpora asistentů zprvu jen zaměřena na národnostní menšinu, na romské žáky. Romský asistent jako profese byla uzákoněna do praxe a zavedena v letech 1997-1998 (MŠMT1998). Počet těchto asistentů časem rapidně rostl.

K zavedení širšího pojetí asistenta pedagoga pro všechny sociálně znevýhodněné žáky bez ohledu na etnickou příslušnost, došlo až v roce 2000, kdy byl změněn název celkové profese „vychovatel-asistent učitele“. Došlo ke sjednocení pojetí asistenta pedagoga, které platí dodnes, je stanoveno bez ohledu na to u jakého žáka působí.

Dnešní podoba práce asistentů vychází z legislativního sjednocení asistentenské práce, došlo uzákonění předpisů z let 2004 až 2005 (školský zákon s vyhláškou o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami).¹¹

---

¹⁰ <http://www.asistentpedagoga.cz/historie>

¹¹ <http://www.asistentpedagoga.cz/historie>

Díky upravenému školskému zákonu byly v České republice zajištěny podmínky pro integrované a inkluzivní vzdělávání, žáci se mohli lépe zapojovat mezi běžnou společností, mezi své vrstevníky. Legislativa zajišťuje nezbytné personální služby a posílení profese asistenta pedagoga.

Asistent ve třídě se stává velmi důležitou složkou, bez něj by nebylo kvalitnější vzdělávání žáků se speciálními potřebami.

Osoby se speciálními vzdělávacími potřebami, se rozumí osoby se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním. Do zdravotního postižení patří mentální, tělesné, sluchové, zrakové, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus, vývojové poruchy učení nebo chování.¹²

Každý člověk má právo na vzdělání, co nejvyšší možné výše, dle svých schopností. Tím se mu zvyšují šance pro dobré uplatnění na pracovním trhu, a dochází celkovému zlepšení kvality života, nabývání větší hodnoty a jistoty sama sebe, k zlepšení mezilidských vztahů.

3.2 Vymezení asistenta pedagoga

Asistent pedagoga je definován jako podpůrná služba při vzdělávání.

- pro žáky se zdravotním postižením
  - integrované v běžných mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách
  - s těžkým zdravotním postižením ve speciálních školách
- pro žáky se sociálním znevýhodněním (především romský asistent)
  - v přípravných třídách běžných i speciálních škol
  - v běžných i speciálních školách

1. 9. 2012 vstoupila v platnost novela zákona č. 198/2012 Sb. o pedagogických pracovnících, s kterou se mění zákon č. 563/2004 Sb. Novela se také zabývá asistentů pedagoga, řeší úroveň jejich dosaženého vzdělání.

Asistenti působící ve třídách, ve kterých se vzdělávají žáci se speciálními vzdělávacími potřebami nebo ve školách podporujících inkluzivní vzdělávání musí mít od 1. září 2012 minimálně střední vzdělání ukončené maturitou, střední škola nemusí být pedagogického směru. Asistenti si musejí doplnit studium pedagogiky nebo studium pro asistenty pedagoga. Dle

---

¹² zákon 561/2004 Sb., §16, odstavec 2

předchozího znění zákona se mohla vykonávat tato profese i se základním vzděláním. Podmínkou bylo však absolvování akreditovaného vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga.

Asistenti pedagoga, kteří působí v této profesi při školských zařízeních (např. školní družiny nebo kluby) splňují kvalifikační požadavky i se základním vzděláním. Musí být doplněny příslušný akreditovaný kurz.¹³

V dnešní době je možné, aby jedna osoba vykonávala dvě funkce ve třídě, pracovník má tedy dvě pracovní smlouvy, vykonává profesi asistenta pedagoga tak i osobního asistenta.

Tím, že každá profese spadá do jiného resortu financování, pracovník je placen ze školních zdrojů – dle pracovní smlouvy a úvazku, dále od neziskové organizace či rodičů dítěte z příspěvku na osobní asistenci.¹⁴

3.3 Zřízení asistenta pedagoga

Sama škola si vyhledá asistenta, vybere vhodného adepta pro danou práci stejně, jako vyhledává a vybírá a přijímá pracovníky na učitelská nebo jiná místa. Je dobré k výběru asistenta přizvat i rodiče dítěte, který má nárok na asistenci.

Ředitel vypíše výběrové řízení, tak jako vypisuje na jiné pozice na pracovišti, ze zájemců vybere uchazeče, který bude nejlépe vyhovovat nastaveným kritériím. Výběrové řízení bývá často dvoukolové. Zájemci posílají svůj profesní životopis a motivační dopis, dále se uskuteční osobní pohovor, který bývá rozhodující. Ředitel během pohovoru se snaží zjistit dílčí schopnosti a dovednosti uchazeče a soustředí se na přednosti žadatele a na jeho vztah k dětem.

Ředitel školy může vždy požádat krajský úřad o zřízení funkce asistenta pedagoga. Dle Zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Pedagogickou asistenci upravují právní předpisy MŠMT, z nich zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, a vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů. (Teplá, Šmejkalová, 2007, str. 7)

---

¹³ <http://www.inkluze.cz/clanek-464/zmeny-pozadavku-na-asistenta-pedagoga>

¹⁴ Integrace - jiná cesta II. Sborník příspěvků ze semináře, Olomouc 25. 4. 2008.

Zákony, vyhlášky, ustanovení o asistentovi

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami včetně podpůrných asistenčních služeb je v resortu školství v současnosti zajišťováno především na základě těchto dokumentů a legislativních předpisů:

Koncepční materiály:

- Národní program rozvoje vzdělávání v české republice – Bílá kniha (Praha 2001)
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy České republiky (Praha 2007)
- vládní usnesení č. 605 ze dne 16.6.2004 - Střednědobá koncepce státní politiky vůči občanům se zdravotním postižením
- vládní usnesení č. 1004 ze dne 17.8.2005 - Národní plán podpory a integrace občanů se zdravotním postižením na období 2006-2009, vycházející z cílů a úkolů Střednědobé koncepce, včetně dodatku č. 710/2007

Zákony:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, především zákona č. 383/2005 Sb.¹⁵
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Narizení vlády:

- Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické, přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků
- Vyhláška MŠMT ČR č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů

---

¹⁵ Marta Teplá, Hana Smejkalová Příručka asistenta pedagoga, str. 4, 5

§7 Asistent pedagoga

Žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga obsahuje název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy, počet žáků a tříd celkem, počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dosažené vzdělání asistenta pedagoga, předpokládanou výši platu nebo mzdy, zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga, cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout, a náplň práce asistenta pedagoga.

§ 8 odst. 6

Ve třídách, odděleních a studijních skupinách určených pro žáka s těžkým zdravotním postižením mohou zabezpečovat výchovně vzdělávací činnost souběžně 3 pedagogičtí pracovníci, z nichž 1 je asistent pedagoga.

§ 8 odst. 7

Ve třídách, odděleních a studijních skupinách, ve kterých se vzdělává žák se zdravotním postižením, může se souhlasem ředitele školy a zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka působit osobní asistent, který není zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy.¹⁶

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

§2 Pedagogický pracovník

(1) Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu (dále jen "přímá pedagogická činnost"); je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb.

(2) Přímou pedagogickou činnost vykonává:

---

¹⁶ <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-lednu>, Příručka asistenta pedagoga, str. 5

- a) učitel,
- b) pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- c) vychovatel,
- d) speciální pedagog,
- e) psycholog,
- f) pedagog volného času,
- g) asistent pedagoga,
- h) trenér,
- i) metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně,
- j) vedoucí pedagogický pracovník.

§3 Předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka

(1) Pedagogickým pracovníkem může být ten, kdo splňuje tyto předpoklady:

- a) je plně způsobilý k právním úkonům,
- b) má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává,
- c) je bezúhonný,
- d) je zdravotně způsobilý a
- e) prokázal znalost českého jazyka, není-li dále stanoveno jinak.¹⁷

3.4 Odborná kvalifikace asistenta pedagoga

Dle studií Giangreco a Doyle (2007) se zpracovali výstupy dvou desítek šetření různých zemí, tyto práce byly srovnávané a došlo ke zjištění, že asistenti mají různorodou kvalifikaci, většina pracovníků nemá vysokoškolské vzdělání, nemají předchozí zkušenosti s vzděláváním nebo speciálním vzděláváním žáků. Došlo dále ke zjištění, že během své práce nedostávají řádné školení, výcvik a kontrolu.

Ve výzkumném šetření vzdělání asistentů pedagoga v českém prostředí Drotárové (2006), základní vzdělání měla necelá třetina z 240 asistentů, ti působili u žáků se sociálním znevýhodněním. Středoškolské vzdělání mělo více než 60 % asistentů. Vysokoškolsky vzdělána byla dle průzkumu pouhá 2,5 %.

Srovnání výzkumu Bartoňové a Pipekové (2008), z 97 asistentů v přípravných třídách pro žáky se sociálním znevýhodněním měla čtvrtina asistentů základní vzdělání, vzdělání středoškolské mělo více než polovina pracovníků, asistentů s vysokoškolským vzděláním bylo přibližně 11 %.

---

¹⁷ Zákon o pedagogických pracovnících, HLAVA II, předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků díl I, <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-lednu>

Dle zákona dnes musí asistent pedagoga odpovídat daným kritériím na vzdělání.¹⁸

§ 20 Asistent pedagoga

(1) Asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, ve které se vzdělávají děti nebo žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, nebo ve škole zajišťující vzdělávání dětí a žáků formou individuální integrace, získává odbornou kvalifikaci.

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,

b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem jiného akreditovaného studijního programu než podle písmene a) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
2. studiem pedagogiky, nebo
3. absolvováním vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného vysokou školou nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „studium pro asistenty pedagoga“),

c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,

d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene c) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,
2. studiem pedagogiky, nebo
3. studiem pro asistenty pedagoga,

e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením, nebo

f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene e) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,

---

¹⁸ <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-lednu>

2. studiem pedagogiky, nebo
3. studiem pro asistenty pedagoga.

(2) Asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích ve škole, ve školském zařízení pro zájmové vzdělávání, ve školském výchovném a ubytovacím zařízení, ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči, získává odbornou kvalifikaci

- a) vzděláním podle odstavce 1,
- b) středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky,
- c) středním vzděláním získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu asistentů pedagoga,
- d) středním vzděláním získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a
  1. studiem pedagogiky, nebo
  2. studiem pro asistenty pedagoga, nebo
- e) základním vzděláním a studiem pro asistenty pedagoga.

§24 Další vzdělávání pedagogických pracovníků

(1) Pedagogičtí pracovníci mají po dobu výkonu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci.

(2) Pedagogičtí pracovníci se mohou účastnit dalšího vzdělávání, kterým si zvyšují kvalifikaci. Zvýšením kvalifikace se podle zvláštního právního předpisu ⁹⁾ rozumí též její získání nebo rozšíření.

(3) Ředitel školy organizuje další vzdělávání pedagogických pracovníků podle plánu dalšího vzdělávání, který stanoví po předchozím projednání s příslušným odborovým orgánem. Při stanovení plánu dalšího vzdělávání je nutno přihlížet ke studijním zájmům pedagogického pracovníka, potřebám a rozpočtu školy.

(4) Další vzdělávání pedagogických pracovníků se uskutečňuje

- a) na vysokých školách, v zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a v jiných zařízeních (dále jen „vzdělávací instituce“) na základě akreditace udělené ministerstvem,

b) samostudiem,

c) dalším vzděláváním zdravotnických pracovníků podle zvláštního právního předpisu⁶⁾ v případě učitelů zdravotnických studijních oborů.

K dalšímu vzdělávání pracovníků náleží volno v rozsahu 12 pracovních dnů ve školním roce. Čerpání volna určuje ředitel školy.

3.5 Platové zařazení pedagoga

Asistent pedagoga je platově ohodnocen dle platové třídy, do které spadá. Platové rozmezí tříd je 4. až 8. platová třída. Asistent pedagoga je rovnocenný člen týmu, v kolektivu pedagogických pracovníků by měl být jako rovnoprávný člen pedagogického sboru. Mají mu být přiděleny klíče od školní budovy, vlastní místo v kabinetu, atd.

Nařízení vlády č. 469/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů - Katalog prací č. 2.16.5. Asistent pedagoga¹⁹

4. platová třída

- Pomocné výchovné práce zaměřené na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.
- Pomocné výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.

5. platová třída

- Provádění rutinních prací při výchově dětí a žáků nebo studentů, upevňování jejich společenského chování, pracovních, hygienických a jiných návyků, péče a pomoc při pohybové aktivizaci dětí a žáků nebo studentů.

6. platová třída

- Výchovné práce zaměřené na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.
- Výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.

---

¹⁹ http://www.lok-scl.cz/images/tiny_mce/files/dokumenty_pravni_predpisy/2007_15_katalog_praci_469_02.pdf, kapitola 2.16.5 asistent pedagoga ,str. 270

7. platová třída

- Výklad textu, popřípadě učební látky a individuální práce s dětmi a žáky nebo studenty podle stanovených vzdělávacích programů a pokynů.

8. platová třída

- Vzdělávací a výchovná činnost podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřená na speciální vzdělávací nebo specifické výchovné potřeby dítěte, žáka nebo studenta nebo skupiny dětí, žáků nebo studentů.

3.6 Působení asistenta pedagoga

Asistent dostane pokyny od třídního učitele a během školního roku probírají učební výkony dítěte a jeho další vývoj. Důležitá komunikace s rodiči začleněného dítěte, mluvit o jeho chování, prospěchu, přípravě do školy, navrhnout řešení k odstranění nedostatku.

Týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti stanoví asistentu pedagoga ředitel školy nebo školského zařízení podle přílohy Nařízení vlády č. 75/2005Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciální pedagogické, přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků v rozsahu 20 až 40 hodin týdně podle potřeby školy či školského zařízení.

Asistent pedagoga, který vykonává pomocné výchovné práce, má při plném úvazku až 40 hodin týdně přímé pedagogické činnosti, neboť jeho práce nezahrnují a nevyžadují žádné přípravné a související činnosti. Při asistenci např. u žáků s autismem, při výuce Braillova písma nebo znakové řeči v hodině může vedení školy stanovit pedagogický úvazek např. 22 hodin týdně (+ 18 hodin týdně na přípravné, následné a související činnosti).

Pracovně právní vztah mezi zaměstnavatelem a asistentem pedagoga se řídí příslušnými ustanoveními zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Pracovní poměr na dobu určitou - § 39 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, týkající se zvláštní povahy práce, tzn. práce vázané na konkrétní důvody. Pracovní smlouva může být tudíž vázaná např. na dobu, po kterou bude žák se zdravotním postižením vzděláván v dané škole, nebo dobu, na kterou je dán souhlas se zřízením asistenta pedagoga krajským úřadem nebo MŠMT, eventuálně na dobu trvajících speciálně pedagogických potřeb žáka apod. (Teplá, Šmejkalová, str. 1)

3.7 Pracovní náplň a funkce asistenta pedagoga

„Vztah mezi vzdělávacími potřebami žáků a rolí a povinnostmi jejich asistentů nebyl vždy zcela zřejmý. Častěji to byly úsudky učitele a jeho vyučovací styl, tradice a někdy i jednoduše náhoda, které hrály roli rozhodujících faktorů...“ (Egilson, Traustadottir, 2009, s. 27)

„Konkrétní náplň práce - rozsah a rozpis jednotlivých činností pro asistenta pedagoga stanoví ředitel školy na základě podkladů a doporučení SPC, na základě skutečných potřeb žáka a na základě podmínek ve škole.“ (Teplá, Šmejkalová, 2007, str. 15)

Dle platové třídy do které apadá asistent odpovídá jeho náplň práce, kterou vykonává.

Asistent pedagoga vždy pracuje pod metodickým vedením pedagoga - třídního učitele nebo učitele odborných předmětů, který zodpovídá za průběh i výsledky vzdělávání. Podporu asistentovi pedagoga poskytují i odborní pracovníci školských poradenských zařízení.

Konkrétní náplň práce, rozsah a rozpis jednotlivých činností pro asistenta pedagoga stanoví ředitel školy na základě podkladů a doporučení SPC, na základě skutečných potřeb žáka a na základě podmínek ve škole.

Tři vlastnosti považují asistenti za důležitější, než jejich nadřazení – jedná se o empatii, trpělivost a ochotu pomáhat. Přibližně stejně hodnotí spolehlivost, vstřícnost a potřebu znalosti prostředí. Naopak výrazně méně vnímají asistenti důležitost důslednosti, ochoty spolupracovat, pracovitosti, samostatnosti a zodpovědnosti. Zaměstnavatelé (ředitelé) přitom kladnou větší důraz na zodpovědnost a ochotu vzdělávat se, stejně jako na vědomostní předpoklady, učitelé pak zdůrazňují důslednost a výrazně (oproti asistentům a ředitelům) též kreativitu.“ (DROTÁROVÁ 2006, str. 76)

Hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou:

- individuální pomoc žákům při začleňování se a přizpůsobení se školnímu prostředí
- individuální pomoc žákům při zprostředkování učební látky
- pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti
- pomoc při vzájemné komunikaci pedagogů se žáky a žáků mezi sebou

Funkce asistenta pedagoga představuje novou pedagogickou profesi ve školství. Jedná se o podpůrnou personální službu žákům se speciálními vzdělávacími potřebami při vzdělávání.

3.8 Chyby asistenta pedagoga

Asistent nepřiměřeně zasahuje do kompetencí učitele, do dění hodiny zasahuje, je pasivní, nevyvíjí vlastní iniciativu, nezajímá se o obsah individuálního plánu, nepřipravuje se na hodiny, pracuje chaoticky, záznamy o průběhu vzdělávání a výsledcích žáka nevede, je nespolehlivý, kritizuje před dítětem nebo jeho rodiči učitele a jeho práci.

Další chyby ve spolupráci se žákem²⁰:

- netrpělivost
- snaha vše dokončit za dítě
- přehnané nároky
- nadbytečné úkolování
- přejímání povinností za dítě
- nereálné očekávání
- pocit selhání
- špatná komunikace s rodiči
- trestání dítěte za rodiče
- neustálé připomínání odlišnosti dítěte

Je důležité, aby si asistent svoje chyby co nejdříve uvědomil, začal sám se sebou pracovat a aby změnil celkový postoj k rodičům, učiteli a hlavně k dítěti se speciálními potřebami.

3.9 Asistent pedagoga v přípravné třídě

Přípravné třídy jsou určeny dětem v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, které jsou sociálně znevýhodněné a u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj.

Za děti se sociálním znevýhodněním se považují děti z rodinného prostředí s nízkým sociálně-ekonomickým postavením, ohrožené sociálně patologickými jevy, děti příslušníků etnických menšiny, děti azylantů, či děti účastníků řízení o udělení azylu. V těchto třídách spočívá práce asistentů nejen v edukačním procesu, ale i v práci v terénu, pracují s rodinami. Asistent se seznámí dobře s prostředím, z něhož děti pocházejí, a může být nepostradatelným pomocníkem ve výchovně-vzdělávací práci učitele a také nezbytným socializačním mediátorem mezi vyučujícím a rodiči. Ve třídě je maximálně 15 dětí, díky tomu mohou pedagogové více pracovat s dětmi individuálně. Řídí se rámcově vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání.

---

²⁰ <http://www.novaskolaops.cz/nejcastejsi-chyby-asistenta-pri-praci-s-ditetem>

Dle Školského zákona

§47 přípravné třídy základní školy

(1) Obec, svazek obcí nebo kraj mohou se souhlasem krajského úřadu zřizovat přípravné třídy základní školy pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, které jsou sociálně znevýhodněné a u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj. Přípravnou třídu lze zřídit, pokud se v ní bude vzdělávat nejméně 7 dětí.

(2) O zařazování žáků do přípravné třídy základní školy rozhoduje ředitel školy na žádost zákonného zástupce dítěte a na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení. Obsah vzdělávání v přípravné třídě je součástí školního vzdělávacího programu.

3.10 Romský pedagogický asistent

Funkce romského pedagogického asistenta v české škole s převahou romských žáků se zrodila z potřeby zohlednit romského žáka.

Role romského asistenta učitele romských dětí se objevuje od roku 1993, v této době se začal rozvíjet projekt přípravných tříd. V roce 1997 nastal zlom, funkce romského asistenta již nebyla součástí experimentu přípravných tříd, ale na základě Usnesení vlády ČR č. 686 ze dne 29. října 1997 byla vytvořena ve školách místa pro romské asistenty. Toto byla možnost pro romské příslušníky se zapojit do pomoci při překonávání komunikačních, adaptačních a dalších překážek na počátku školní docházky.

Funkci a pracovní náplň romského asistenta stanoví ředitel školy na základě konkrétních potřeb školy s cílem předcházet výchovně-vzdělávacím problémům. Romský asistent je pomocný pedagogický pracovník, který individuálně pracuje s dětmi pod vedením třídního učitele i, pomáhá jim při překonávání jazykových a jiných vzdělávacích obtíží, zprostředkovává spolupráci mezi romskou komunitou a školou, zejména s rodiči žáků, pomáhá v mimotřídních a mimoškolních aktivitách, někteří asistenti se zapojují i do školních kroužků na školách - pěvecké, dramatické a jiné.

Romský pedagogický asistent musí být starší osmnácti let a musí mít minimálně ukončené základní vzdělávání. Asistenti musejí úspěšně absolvovat kurz pedagogického minima pro romské asistenty v minimální délce 10 pracovních dní (80 hodin), kde jim jsou poskytnuty základní informace o jejich činnosti a je ověřena jejich způsobilost pro tuto funkci. Na základě doporučení Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR podávají ředitelé škol žádost o

zřízení funkce romského asistenta, a to za předpokladu, že se na škole vzdělává větší počet romských žáků.²¹

3.11 Asistent k dítěti s jiným mateřským jazykem

Navštěvuje-li dítě školu s jiným mateřským jazykem, zřídí se asistent, který mu bude napomáhat při vyučování a ve školních aktivitách a zároveň s jazykem ve kterém se vyučuje na dané škole.

3.12 Alternativy k asistentovi

V případě, že se vaše škola nerozhodne pro zřízení pozice asistenta pedagoga, a přesto byste chtěli cizince na škole podporovat, lze využít i jiné formy asistence.

Ve sdružení META, o.s. se na školách osvědčilo využívání stážistů. Studenti pedagogických fakult si svoji praxi realizovali u žáků cizinců a škola je tím pádem mohla využít jako "asistenta" pedagoga.

3.13 Tutoring

Další z možností je využívání dobrovolníků a tutoring. Škola může zvolit doučování žáka. Doučování žáka může být i v rámci upraveného rozvrhu, kdy se žáci, kteří mají češtinu jako cizí jazyk, schází u konkrétního učitele u dobrovolníka na doučování, nebo v odpoledních hodinách po vyučování. Je-li na škole na prvním a druhém stupni minimálně 7 žáků s odlišným mateřským jazykem, lze pro ně vytvořit předmět čeština, který bude volitelný jako cizí jazyk. Pokud se nenajdou dobrovolníci na doučování, škola si může požádat na ministerstvu školství o podporu z rozvojových programů zaměřených na cizince. O pomoc se dá požádat i neziskové organizace, které vedou dobrovolnický program.

Tutor pochází z latinského původu a znamená - opatrovník, poučnick. Je to osoba, která pomáhá osobě či určité skupině žáků, konzultuje a procvičuje s nimi probíranou látku a podobně.

Cílem tutoringů je usnadnit adaptaci nově přichozím zahraničním žákům a studentům přechod do českého studijního i kulturního prostředí, dochází postupnému odstraňování jazykové bariéry, tutoři jsou převážně dobrovolníci z řad starších spolužáků, případně studentů vysokých škol. Práce českého žáka nebo studenta, který se do tutoringů přihlásí, spočívá především v tom, že žákovi pomáhá s jakýmkoli problémy, které s sebou neznalost jazyka a školního prostředí

---

²¹ http://www.pf.ujep.cz/files/data/KPR_konferenceprispevek12.pdf

přináší, také funguje jako průvodce českou kulturou, případně pomáhá při orientaci v českém školním i mimoškolním (volnočasovém) prostředí.

Tento dobrovolnický program má svá pravidla, která si každá škola specifikuje dle svých a žákovských potřeb. Žákům cizincům je umožněno individuální osvojování jazyka, dopomoc sociálního kontaktu. Studentům poskytujícím tutoring přináší mnohé profesní zkušenosti, ale i osobní uspokojení. Pro školu znamená využití tutoringu zvýšení rovných šancí svých žáků v přístupu ke vzdělávání.

Tutoring neboli pomoc zahraničním studentům, zajišťuje na Masarykově univerzitě International Student Club (ISC). Práce českého studenta, který se do tutoringu přihlásí, pomáhá zahraničním studentům se studijními záležitostmi, ale představuje jim také českou kulturu nebo informuje o možnostech sportovního vyžití.²²

3.14 Rizika ve funkci asistenta pedagoga

Můžeme vnímat spoustu rizik, která se vážou k celému školskému systému. Tímto nechceme vystupovat kriticky vůči systému, jde nám pouze o nastínění rizikových jevů, se kterými jsme se v praxi setkali a které je třeba mít na paměti.

- Nízké finanční ohodnocení asistenta pedagoga.
- Normativně neukotvené požadavky na vzdělání.
- Nedostatečná kvalifikace, která se nevhodně odráží při přímé práci s dětmi.
- Někdy asistent pedagoga supluje za ostatní pracovníky školy – to je nepřípustné například i jako neoprávněné čerpání prostředků.
- Osobnostní profil uchazeče neodpovídá profilu asistenta pedagoga.
- Nedostatečná výše úvazku pro pokrytí potřeb ke kvalitnímu integračnímu procesu a podpoře dítěte.
- Bazálním rizikem je však nepřidělení asistenta pedagoga potřebnému dítěti vůbec.

3.15 První pomoc při práci s dětmi se zdravotním postižením.

Bezprostřední pomoc při náhlém postižení zdraví či ohrožení života: stabilizovat zdravotní stav postiženého na nezbytně nutnou dobu do příjezdu záchranné služby. Poskytnout první pomoc je ze zákona povinen každý, pokud tím neohrozí svoje vlastní zdravotní stav. Je nutno ihned volat záchrannou službu 155, dojezd by měl být do 15 minut.

---

²² <http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/alternativy-k-asistentovi>

3.16 Spolupráce asistenta pedagoga se třídním učitelem

Jeden učí, druhý podporuje

Podpůrné učení – učitel vykládá danou látku na určitou hodinu celé třídě, všem zadává úkoly, kontroluje třídu, zatímco asistent pedagoga pomáhá cílové skupině (např. žákům s odlišným mateřským jazykem, žákům se speciálními potřebami) se zapojením do aktivit v hodině. Opakuje žákovi, co učitel říká, jasně formuluje instrukce, kontroluje přepisování žáků do sešitu, plní s žákem zadané úlohy od třídního učitele.

Třídní učitel vždy plánuje s asistentem, jak bude daná hodina vypadat, co je potřeba za daný časový úsek splnit, asistent může pomáhat s pomůckami na vyučovací hodinu (odlišné pracovní listy, upravená cvičení, obrázky k nové slovní zásobě). Výuka v sobě zahrnuje společnou část i individuální práci žáků na tématu. Asistent po domluvě s učitelem dopomáhá při vyučovací hodině dalším žákům, kteří dané látce nerozumí, nebo potřebují individuální pomoc

Jeden učí, druhý pozoruje

Učitel učí, zatímco asistent cíleně sleduje žáky. Asistent se snaží poznat potřeby žáků, zjistit jejich rozdíly ve výkonech. Pozorování by mělo být záměrné, nejen náhodná kontrola aktivity žáků. Díky zjištění informací o žácích se dá dále plánovat další postup při výuce dětí. Pozorovat děti je dobré při nových výukových situacích, když učitel potřebuje dobře posoudit schopnosti či mezery u konkrétních žáků ve třídě, při kontrole pokroku u dětí, které měly nějaké potíže s určitou látkou, porovnání jedince s většinou třídy. Asistent se snaží pozorovat kolektiv dětí ve třídě, sleduje, kdo nemá problémy se nějak projevit ve skupině, kdo naopak má problémy se prosadit, jak děti pracují se zadanými úkoly, zda je výuka baví, zkoumá jejich změny chování a hledá příčiny – vše konzultuje se třídním učitelem.

Jeden učí, druhý „se nechává unášet“ (drift)

Učitel učí, zatímco asistent chodí po třídě nebo sedí u konkrétního žáka, pomáhá žákům, monitoruje chování, opravuje úkoly. Tato spolupráce asistenta jako dozoru nad třídou nevyžaduje žádnou přípravu a konzultaci se třídním učitelem. Tento způsob spolupráce je nejpoužívanější metodou. Ve srovnání s podpůrným učením je méně efektivní, protože ne vždy se podaří žáky takto improvizovaně do příslušného úkolu zapojit.

Tato metoda je dobrá při prvním styku asistenta s žáky ve třídě, asistent se seznamuje s novou prací a žáci s novou posilou učitele. Asistent sleduje, zda žáci umí a rozumí slovním úlohám a probírané látce

Oba učí

Situace, kdy oba společně učí, klade nejvyšší nároky na společné plánování a na společně sdílené učební styly. Učitel i asistent si musí dokonale „sednout“. Týmové učení třídního učitele a asistenta pedagoga. Společně naplánují hodinu, rozdělí si buď skupinky dětí, nebo časový plán výuky dětí na danou vyučovací hodinu, navzájem se během hodiny doplňují.

3.17 Asistent při tělesné výchově

Budeme-li uvažovat o kompetentnosti asistenta pedagoga ve vztahu k tělesné výchově, zcela kompetentními jsou pouze absolventi studijního oboru Aplikovaná tělesná výchova (ATV), nebo kombinace oboru Speciální pedagogika a tělesná výchova. Vysokoškolské studium tělesné výchovy totiž až na výjimky nezahrnuje základy aplikovaných pohybových aktivit nebo speciální pedagogiky a naopak, studium speciální pedagogiky neobsahuje tělesnou výchovu. U ostatních úrovní vzdělávání pedagogických asistentů (VOŠ, střední školy i akreditované kurzy) není součástí vzdělání tělesná výchova vůbec.²³

3.18 Přímá a nepřímá pedagogická činnost asistenta pedagoga

Hlavní činnosti asistenta pedagoga vymezuje § 7 odst. 1 vyhlášky 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Rozsah přímé pedagogické činnosti pro asistenty pedagoga je uveden v příloze nařízení vlády č. 75/2005 Sb. o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků a nařizuje ředitelům škol stanovit rozsah hodin přímé pedagogické činnosti 20 až 40 hodin týdně.

Metodická podpora poskytovaná asistentům pedagoga je zaměřena individuálně zejména na tyto oblasti: organizace vzdělávání ve škole a organizace školního roku, základní orientace v rámcových a školních vzdělávacích programech, v obsahu vzdělávání v jednotlivých předmětech.

Specifika a potřeby jednotlivých žáků se zdravotním postižením – individuální možnosti a schopnosti žáka, tvorba, realizace a hodnocení individuálního vzdělávacího plánu, denní režim, psychohygienické zásady vyučování, vhodné formy podpory žáka - využití vhodných metodických materiálů, didaktických a kompenzačních pomůcek, speciální přístupy a metody práce, přiměřené hodnocení žáka, vhodné formy spolupráce s rodinou žáka.

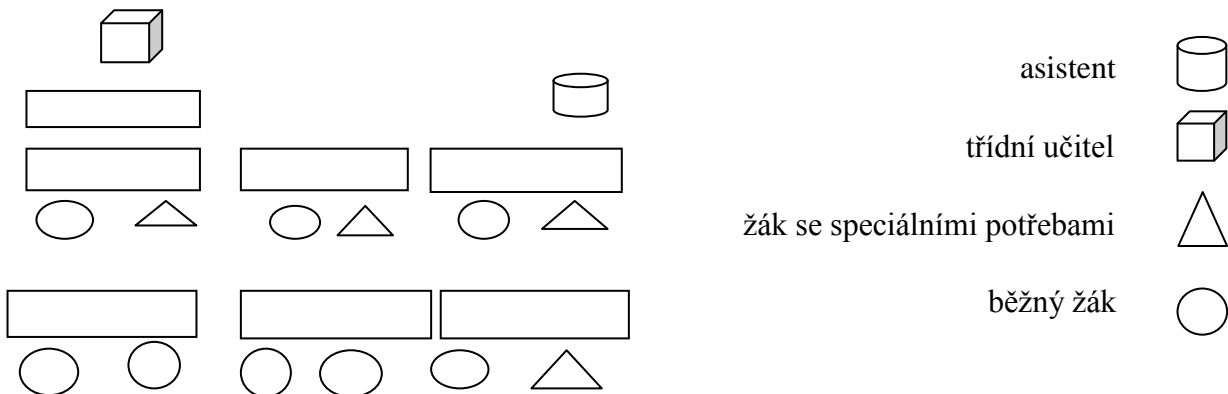
²³ *Pedagogický asistent a jeho zapojení do tělesné výchovy.*

3.19 Uspořádání ve třídě, umístění třídního učitele a asistenta

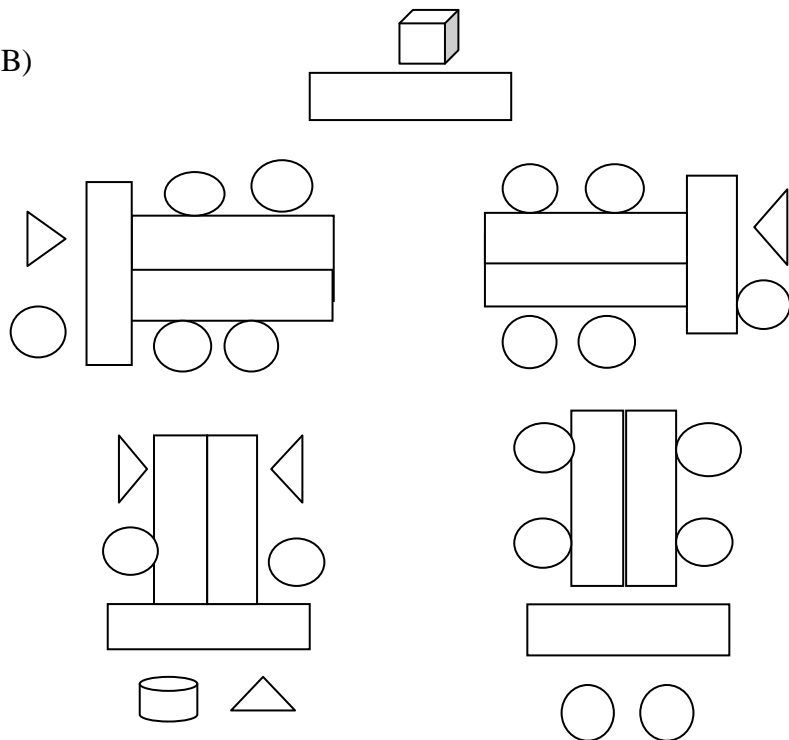
Pro lepší práci se žáky se speciálními potřebami je vhodné přizpůsobit zasedací pořádek ve třídě, aby práce asistenta se žákem nenarušovala chod vyučovací hodiny.

Dva vzory uspořádání třídy a zasedacího pořádku nám ukazují působení asistenta. Asistent není jen na jednom místě, je-li potřeba dopomáhá dalším žákům.

A)

B)

3.20 Desatero asistenta pedagoga

Asistent pedagoga musí ctít následující desatero²⁴:

- 1) Podporuje dítě při začlenění do kolektivu
- 2) každé dítě je osobnost a jako s osobností s ní jedná
- 3) neupřednostňuje jedno dítě před druhým, pokud je potřeba, věnuje individuální péči i jiným dětem
- 4) různými mezikulturními aktivitami stmeluje třídu
- 5) pomáhá učitelům s plánováním individuálního přístupu
- 6) motivuje dítě k lepším výkonům, spolupracuje s dítětem i mimo vyučování
- 7) vytváří výukové pomůcky "na míru"
- 8) používá různé didaktické hry
- 9) využívá pedagogických metod a zásad
- 10) spolupracuje s rodinou dítěte

4 Pomáhající profese

4.1 Vymezení pojmu pomáhající profese

Pomáhající profese (helping professions) je pojem zahrnující rozsáhlou škálu povolání a přístupů. Psychologický slovník je charakterizuje jako: veškeré profese, jejichž teorie, výzkum a praxe se zaměřují na pomoc druhým, identifikaci a řešení jejich problémů a na získávání nových poznatků o člověku a jeho podmínkách k životu. Patří sem lékaři, zvláště psychiatři, psychologové, sociální pracovníci, speciální pedagogové, fyzioterapeuti, atd.

Pomáhající má určitou roli v procesu pomáhání v nouzi. Klienti mají v pomáhajícím oporu, spoléhají na jeho pomoc a zároveň očekávají oporu, nesouzení. Dobrý vztah mezi klientem a pomáhajícím vytváří určitou atmosféru, klienta podněcuje a posiluje, ale také může srážet a utlumovat. Klient potřebuje profesionálovi důvěřovat a cítit se s ním v bezpečí a v pochopení. Vztah ke klientovi je podstatnou složkou povolání ve všech pomáhajících profesích. (KOPŘIVA, 2000)

4.2 Syndrom pomáhajícího

Syndrom pomáhajícího lze označit jako specifickou narcistickou poruchu, jejímž prostřednictvím řeší pracovník v pomáhající profesi, většinou nevědomě, své rané trauma odmítnutého dítěte. Tento syndrom může postihovat i asistenty. Touží po porozumění a po uznání.

---

²⁴ <http://www.novaskolaops.cz/desatero-asistenta-pedagoga>

Nedá se snadno rozlišit, zda je pracovník v pořádku a kdy je zasažený duševní poruchou. Převážně se pomáhající sami pokládají za zdravé.

Tento syndrom představuje časté nebezpečí, kterému jsou vystaveni lidé pracující v širokém spektru pomáhajících profesí. (SCHMIDBAUER, 2008)

4.3 Příznaky syndromu

- Člověk není schopen projevit vlastní city a potřeby.
- Nepřijímá žádnou pomoc od ostatních.
- Nerozděluje soukromý a pracovní život. Pracuje-pomáhá i ve svém volnu.
- Není schopen přijmout jakoukoliv pochvalu, kompliment.
- Hledá své uspokojení v roli s klienty či žáky.
- Nejsou schopni nechat klienty, aby si pomohli sami – vše dělají za ně.
- Z vnitřních nenaplněných potřeb a z nerealistických očekávání vůči zaměstnání i sobě samým vzniká syndrom pomocníka.
- Stupňuje se agresivita, probouzí se narcistický hněv díky zraňování dětských potřeb – dítě, které vyrůstalo v lhostejném a nepřátelském prostředí.
- Člověk se syndromem pomocníka se identifikuje se spasitelem s andělem, aby byl svět lepší, odmítá život, takový jaký prožil on sám.
- Sám pocítuje vlastní úzkost a pomáhá jiným, aby ji ostatní nepocítovali.²⁵

4.4 Syndrom vyhoření a syndrom pomocníka

Syndrom vyhoření, nebo také syndrom vyhasnutí, vyhaslosti, vyprahlosti. Tento pojem (anglicky „burnout“) byl poprvé popsán v roce 1975 Herbertem Freudenbergerem v článku „Staff burnout“ v časopise Journal of Social Issue.3.

---

²⁵http://www.ssplbc.cz/sysadmin/data/spc_files/f120423124437_syndrom_vyhoen_v_irch_souvislostech.pdf
Syndrom pomocníka – kapitola 3, strana 31

Syndrom se postupně zařadil do seznamu nemocí. Sám autor byl psychoanalytik pracující s dobrovolníky v pomocných profesích, zejména v zařízeních provozujících paliativní péči, na kterých tento syndrom pozoroval a díky tomu ho i popsal. (BAŠTECKÁ 2003)

Lidé v pomáhajících profesích (lékaři, asistenti, sociální pracovníci, učitelé, lidé, kteří pracují s lidmi) mají podobné druhy problémů, které vedou k mentálnímu a citovému vyčerpání člověka. K tomu všemu vede dlouhodobý stres. První známky syndromu nejsou rozpoznatelné – syndrom se jeví jako normální stres, ten postupem času může vyvrcholit k depresivní či chronické únavě člověka.

Pracovník se nadměrně angažuje ve své práci, ta je vystřídána pochybností o své práci a jejím smyslu. Největší hrozba syndromu vyhoření je pro pracovníky s velkým očekáváním při nástupu na pracoviště, velké ideály a očekávání, vrhají se do práce s velkým nadšením, zanedbávají svůj vlastní život a věnují se jen své práci, práce je pro ně úplně vším. Člověk je otrokem svého přesvědčení, že je práce důležitá, že musí být vždy dokonalý. Stres je příčina syndromu – vyhoření je důsledek. Syndrom vyhoření je dlouhodobá záležitost, dochází k disbalanci mezi zátěží a fází klidu

Rovnováha mezi aktivitou a odpočinkem je silně narušena.

Pracovník se jen přetěžuje a nechce vnímat svojí potřebu k odpočinku.

Hlavní příčiny syndromu: vyčerpání (emoční a fyzické), odcizení, pokles výkonnosti. Projevuje se tělesná únava, emoční úpadek pracovníka. Nedostatek energie, funkční poruchy, záživací potíže, poruchy paměti, chronická únava, celková slabost.

Objevuje se sklíčenost, beznaděj, bezmocnost, ztráta sebeovládání, pocit strachu, podrážděnost, plačtivost, apatie, ztráta odvahy, osamocení.

Člověk se syndromem je celému svému okolí lhostejný, postupná ztráta idealismu, cílevědomosti a zájmu, přezíravý postoj k okolí, někdy se může projevit i agrese vůči lidem, nechť kontakt s klienty i s lidmi z okolí.

Pracovník má negativní postoj:

- K sobě samému
- K životu
- Vztah k práci
- Vztah k ostatním
- Ztráta sebeúcty
- Pocit vlastní nedostatečnosti
- Pocit méněcennosti
- Ztráta schopnosti navázat a udržet společenské vztahy

Nadšení z práce mizí a přechází v cynismus, pracovní výkonnost spadá na minimum. Dochází k poklesu výkonnosti - ztráta důvěry ve vlastní schopnosti, pocit profesního úpadku, snížená produktivita, potřeba více odpočinku na regeneraci – prodloužený víkend nestačí.

Projevy syndromu

- Nespokojenost s vlastním výkonem
- Nerozhodnost
- Nižší produktivita
- Ztráta motivace
- Vyšší potřeba času a energie
- Pocit selhání
- Ztráta nadšení

Vývoj syndromu: IDEALISTICKÉ NADŠENÍ → STAGNACE → FRUSTRACE → APATIE

Na pracovišti se objevují zátěžové faktory, jako jsou rušivé vlivy, nedostatek samostatnosti, bezohlednost kolegů-vedení, dlouhá pracovní doba, neslučitelnost práce a osobního života, nedostatek uznání, určité typy osobnosti, vnitřní postoje a ideály člověka.

4.5 Jak se chránit?

Jako ochrana před syndromem je cvičení nadhledu, rozhovory s přítelem, fyzický odstup, oddělení práce a vlastního soukromí, náplň volnočasové aktivity. Důležité je posílení zdrojů energie, určovat si malé dosažitelné cíle, dělat si radost, nebrat si práci domů. Nepřipouštět si problémy druhých tak k tělu, vyčerpávat dovolenou, nepřijímat další služby, mluvit o svých problémech- když mi nesedne klient, práce, situace, tak vše přenechat někomu jinému. Je důležité si srovnat hodnoty v životě a pozici v zaměstnání. Člověk by měl využívat relaxačních metod, interních změn – změna pobočky či pracovní pozice. (TOŠNEROVÁ, TOŠNER, 2002, str. 17)

Jak se vyhnout syndromu vyhoření? Důležité je posílení zdrojů energie, určovat si malé dosažitelné cíle, dělat si radost, naučit se nebrat si práci domů- rozdělení pracovního života od soukromého.

5 Samostatné šetření

5.1 Metodologie šetření

Dominantní technikou je částečně strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami. Cílem bylo reflektovat zkušenosti a vlastní názory na danou problematiku. Dotazováni byli asistenti pedagoga různými zkušenosti a dobou působení v oboru. Osloveni byli asistenti z různých základních škol. Částečně strukturovaným rozhovorem prošlo 10 asistentů s věkovým rozmezím 18 let až 71 let. Rozhovory byly realizovány na školní půdě, převážně v kabinetech soukromě, ve třídách, či ve výjimečných případech na chodbě. Doba trvání rozhovoru byla okolo půl hodiny. Rozhovor nebyl nahráván, v průběhu rozhovoru byl pořízen písemný záznam.

5.2 Popis šetření

Do šetření bylo zapojeno deset asistentů pedagoga, z toho čtyři byli ze stejné základní školy. Asistenti byli ze škol, kde mají už dlouholeté zkušenosti z dané pozice, pracovní místo asistent pedagoga patří mezi jejich běžné pedagogické pozice.

5.3 Organizace šetření

Všichni tázaní byli seznámeni s cílem mého šetření a s rozhovorem souhlasili, jejich identita zůstala v utajení, všechna jména jsou fiktivní

5.4 Otázky rozhovoru

- 1) Co jste studoval/a nebo studujete?
- 2) Jaké bylo Vaše předchozí zaměstnání?
- 3) Jak jste se k pozici asistent pedagoga dostal/a?
- 4) Co jste čekal/a od dané pozice?
- 5) Uspokojuje Vás tato práce?
- 6) Jak se vidíte do budoucna?
- 7) Jakou máte spolupráci se třídním učitelem?
- 8) Jakou máte komunikaci a práci se žákem a jeho rodiči?
- 9) Je pro Vás tato práce náročná?
- 10) Jak se cítíte mezi učitelským sborem?
- 11) Jaký máte pracovní úvazek?
- 12) Jaká je Vaše náplň práce?

5.5 Zhodnocení

V šetření bylo zjištěno, že většina asistentů je na této pracovní pozici dočasně. Tato profese je jakýsi mezistupeň, než se kvalifikace zaměstnance zvýší. Všech deset tázaných asistentů má

kladný vztah k dětem a k práci s nimi. Mají dobré komunikační schopnosti s dětmi i s jejich rodiči. Převážně asistent pedagoga je zřizovaný k žákům s mentálním postižením či k žákům s poruchou autistického spektra.

Také se prokázalo, že tato pozice je velice špatně finančně ohodnocena. Finanční ohodnocení není dle náročnosti práce. Na školách se počet asistentů pedagoga zvyšuje, také kvalifikace asistentů se zlepšuje. Dnes jsou asistenti nepostradatelní. Díky nim se situace ve třídě zlepšila, jak v přístupu k žákovi se speciálními potřebami, tak i došlo k celkovému zlepšení výuky. Ve výpovědi se pedagogové často shodovali, výpovědi si byly dosti podobné.

Všichni prošli různými školeními, většina pedagogů si dodělávala kurz, který odpovídal k nárokům kladeným na danou profesi. Došlo ke zjištění, že na této pozici není žádný kariérní růst. Tuto práci převážně vykonávají ženy, studenti, a ženy, které mají sami doma dítě se speciálními potřebami. Pracovní vytížení je velké a počítá se čistá práce ve škole, do týdenního hodinového rozvrhu není zapojena domácí příprava. Často asistenti nemají volno o přestávkách, většinu svého pracovního času tráví ve třídě a nemají pauzy pro udržení svěžesti a klidu během dne. Na pracovišti měli celkem dobré vztahy mezi pedagogy, ale byla vždy vidět učitelská nadřazenost. Převážná většina viděla svojí budoucnost na jiné pozici, ale stále na stejném pracovišti.

6 Závěr

Rozdělila jsem jasně a výstižně osobní asistenci a asistenta pedagoga. Ukázala jsem zásadní rozdíly v náplni práce a vzdělání. Následující tabulka shrnuje tyto rozdíly.

Osobní asistence	Asistent pedagoga
• spadá pod ministerstvo práce a sociálních věcí • pracovník v sociálních službách • směřuje přímo k uživateli, k osobě se zdravotním postižením, která potřebuje pomoci a podpořit • pomoc a podporu těm, kteří jí potřebují k běžnému životu • zaměstnanec neziskové organizace, část platu z příspěvku na péči od klienta • výkon asistenta ve škole je často měřítkem pro úspěšné začlenění dítěte s handicapem • zajišťuje pomoc i při mimoškolních aktivitách • terénní práce, pomoc během dne i v noci, bez ohledu místa a času	• spadá od ministerstva školství • pedagogický pracovník • je druhým pedagogickým pracovníkem ve třídě • spolu s učitelem a pod jeho vedením pracuje se začleněným žákem i s ostatními dětmi a pomáhá s organizací výuky • je zaměstnancem školy • pomáhá s úkoly • v družině převážně zaměstnán na necelý úvazek – týdně 36 hodin • působí na školské půdě • pomáhá žákům i sociálně postiženým

Upozornila jsem na zneužívání osobních asistentů, kteří pracují ve školách a vykonávají i úlohu asistenta pedagoga a na zneužívání asistentů pedagoga na suplování předmětů.

Zjistila jsem, že asistenti svojí práci mají moc rádi, náplň práce jim nevadí, i se stresem se umějí vypořádat. Největším problémem u obou profesí je finanční ohodnocení, které je velice nízké. Někdy dochází ke změně zaměstnání jen kvůli lepšímu ohodnocení.

Lidé působící v pomáhající profesi mají kladný vztah k lidem a hlavně k dětem. Dělají svojí práci s chutí a s láskou, mají starost o druhé, snaží se být nápomocní a chtějí, aby jejich práce měla smysl.

Asistenti přiznávají, že jejich práce je náročná a občas se cítí velmi vyčerpaní a bezmocní, ale i přes dané nevýhody těchto pracovních pozic dále asistentů přibývá.

Pracovat v pomáhajících profesích není lehké, dnešní době je největší problém stres, který ubírá na zdraví člověka a i na duševním stavu. Pracovníci se snaží věnovat různorodé činnosti, vyhledávají různé koníčky, kterým se věnují a nalézají v nich uklidnění a ozdravování ze stresu.

Došla jsem ke zjištění, že mnoho pracovníků v pomáhajících profesích mění velmi často během svého života pozice na pracovišti nebo mění obor či jiné odvětví z daného oboru. Více lidí si uvědomuje riziko syndromu vyhoření a aktivně se brání.

Jakákoliv pomoc osobních asistentů a asistentů pedagoga je velikou infuzí pro ty, kteří asistenci potřebují. Ta má opravdu velký vliv na jejich celkový stav a budoucnost. Asistenti fungují jako dobří přátelé, kteří nikdy nezklamou a vždy nabídnou pomocnou ruku.

Ke svojí práci jsem používala hlavně internet, kde jsem mohla naleznout knihy v elektronické podobě, čerpala jsem z různých článků, příruček pro osobní asistenty i pro asistenty pedagoga, dále z MPSV, MŠMT.

Příloha

Shrnutí rozhovoru: paní Pavla, 71 let

Studovala střední zdravotnickou školu, spadala pod pedagogickou školu - Evropská (Praha). Během svého života její zájem o děti se speciálními potřebami narůstal, proto se paní Pavla dál vzdělávala.

Má za sebou kurz muzikoterapie, semináře na téma autismus, kurz hudební výchovy, semináře práce s dětmi s poruchou centrální nervové soustavy. Vztah k hudbě a k dětem měla po celý svůj život. Paní Pavla umí hrát na flétnu a je schopná děti učit mít rád hudbu.

S dětmi se speciálními potřebami, s různými defekty či vadami pracovala paní Pavla cca 20 let v dětském centru Paprsek (Prosek, Hloubětín), kde nalezneme i chráněné dílny. Převážně se v tomto centru zaměřují na práci s autistickými dětmi. Působila hlavně v denním stacionáři, zde pocítila pracovní vyhoření po dlouholetém působení na stejném pracovišti.

Na základě rodinné zkušenosti s autismem se ještě více paní Pavla začala o tyto děti zajímat. Její potřeba se dále vzdělávat a zvědavost o chování, výuku a celkové fungování dětí s autismem vedla k tomu, že se rozhodla pracovat jako asistent pedagoga, kde může pomáhat a zároveň se dozvídat nové věci o dané problematice. Celý život se paní Pavla věnovala pomoci druhým, práce jí naplňovala, ani v období penze se nespokojila s volným časem, neměla danou náplň života, rozhodla se i jako senior pomáhat dětem, o které se celý život zajímala. Začala hledat práci, kde by mohla být nápomocna u dítěte s autismem.

Pozici asistenta pedagoga našla na základní škole pro zrakově postižené, zde začala pracovat jako asistent pedagoga. Dnes je už ve své profesi 6 let a stále se jí práce líbí, naplňuje a hlavně dodává energii i ve vysokém věku.

Ze začátku projevovala obavy se spoluprací s dítětem, bála se, jak navážou prvotní vztah. Její duševní vyrovnanost jí napomohla k navázání dobrého vztahu a započetí dobré spolupráce s dítětem.

Paní Pavla doprovází žáka povinnou školní docházkou už od první třídy, je pro žáka dobrým rádcem, průvodcem, přítelem a hlavně člověkem, na kterého se může kdykoliv spolehnout. Paní Pavla se snaží zůstat v pracovní roli co nejdéle. Jak kvůli dítěti, které je na ní zvyklé a těžko by neslo změnu, tak i sama kvůli sobě. Práci se cítí dobře, uvolněně, pracuje na pracovišti, které jí dodává energii a radost do života.

Žije převážně prací, má obdiv k pedagogům, kteří pracují s dětmi, které mají specifické poruchy učení, určité postižení, kteří potřebují určitý styl výchovy a vzdělávání.

Uvědomuje si jak je tato práce náročná a důležitá. Spolupráce s rodiči dítěte je na dobré úrovni, spolupracuje převážně s otcem žáka. Paní Pavla pomáhá třídnímu učiteli s prací ve třídě či supljuje za učitele. Hlavně v první třídě, kde není žádný asistent pedagoga.

Vztah se třídním učitelem je na kolegiální úrovni. Nedělají rozdíly mezi pracovními pozicemi. Spolupracují na vzdělávacím individuálním plánu pro žáka.

Pracovní doba paní Pavle začíná v 8:00 hodin a končí dle vyučování, pracuje 25 hodin týdně. Celý den doprovází svého žáka, kterému byla přidělena. Dopomáhá žákovi ke splnění zadaných úkolů, opakuje s ním látku, upozorňuje na výklad třídního učitele. Je pro žáka kontrolou a pomocí.

Paní Pavla si na tuto práci, zařízení a pozici nijak nestěžuje. Za celý svůj život už toho tolik prožila, že jen vidí to krásné, a z mála se raduje a to jí i naplňuje.

Seznam použité literatury

BAŠTECKÁ Bohumila. *Klinická psychologie v praxi*. Portál, Praha, 2003.

BARTOŇOVÁ, M. PIPEKOVÁ, J. *Asistent pedagoga v přípravné třídě základní školy*. Sborník z konference s mezinárodní účastí. Brno: Paido 2008, s. 229-244.

EGILSON ST, TRAUSTADOTTIR Rannveig. *Participation of students with physical disabilities in the school environment*. American Journal of Occupational Therapy 63 (3), květen-červen 2009. str. 264-72.

FENDRICHOVÁ Bohdana. *Prosociální rysy u pracovníků pomáhajících profesí*. Diplomová práce. Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2009.

GÉRINGOVÁ Jitka. *Pomáhající profese*. Triton, Praha 2011.

HRDÁ Jana. *Osobní asistence – příručka postupů a rad pro osobní asistenty*. Pražská organizace vozíčkářů, 2011.

KAŠPAROVÁ Vendula, HUČÍN Jan. *Asistent pedagoga, zajímavosti. Pohled ředitelů škol na práci asistentů pedagoga*. Týdeník Školství, č.22/2010.

KUDLÁČEK Martin, VYSKOČIL Tomáš. *Integrace - jiná cesta II*. Sborník příspěvků ze semináře, Olomouc 25. 4. 2008.

MATOUŠEK Oldřich a kol. *Sociální služby*. 1. vydání, Portál, Praha 2007.

MATULOVÁ Magdalena. *Syndrom pomocníka u studentů psychoterapeutických studií*. Diplomová práce. Fakulta sociálních studií, Masarykova Univerzita, Brno 2010.

MICHALÍK Jan a kol. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Portál, 2011.

NELEŠOVSKÁ, Alena. *Přístupy primární školy ke vzdělávání romských žáků*. Pedagogická fakulta UJEP. Dostupné z: http://www.pf.ujep.cz/files/data/KPR_konferenceprispevek12.pdf

NĚMEC Zbyněk, ŠIMÁČKOVÁ-LAURENČÍKOVÁ Klára, HÁJKOVÁ Vanda. *Asistent pedagoga v inkluzivní škole*. Univerzita Karlova v Praze 2014.

PAPE Iveta. *Jak pracovat s romskými žáky*. Příručka pro učitele a asistenty pedagogů, Slovo 21, Praha 2007.

SCHMIDBAUER, Wolfgang. *Syndrom pomocníka*. 1. vydání, Portál, Praha 2008.

ŠPIČÁKOVÁ Libuše, PROFOUSOVÁ Sylvie. *Příručka o práci asistenta pedagoga*. 2014

TEPLÁ Marta, ŠMEJKALOVÁ Hana. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. Institut pedagogicko-psychologického poradenství, 2007.

TOŠNEROVÁ Tamara, TOŠNER Jiří. *Syndrom vyhoření*. Pracovní sešit pro účastníky kurzů Tamara a Jiří TOŠNEROVI HESTIA, Praha 2002.

UZLOVÁ Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním - praktický průvodce pro osobní asistenty*. Portál, 2010.

VALENTA Milan a kol. *Metodika práce asistenta pedagoga žáka s mentálním postižením*. Pracovní verze materiálu k veřejné diskusi a ověřování ve školách, říjen – listopad – prosinec 2012. Univerzita Palackého, Olomouc, 2012.

Internetové odkazy a ostatní zdroje

Asistent pedagoga. Meta, společnost pro příležitosti mladých migrantů. Dostupné z:
<http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/asistent-pedagoga>

Asistent pedagoga – informace. ZA SKLEM. Dostupné z: <http://www.zasklem.com/asistent-pedagoga-informace>

Etický kodex osobního asistenta. Dostupné z:
http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/eticky_kodex_sspr.pdf

Financování asistentů. Meta, společnost pro příležitosti mladých migrantů. Dostupné z:
<http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/financovani-asistenta>

HUBLOVÁ Pavlína. Metodický portál, inspirace a zkušenosti učitelů – Wiki, asistent pedagoga. Dostupné z:
http://wiki.rvp.cz/index.php?title=Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/A/Asistent_pedagoga#Historie_profese

JEKLOVÁ Marta, REITMAYEROVÁ Eva. *Syndrom vyhoření*. Dostupné z:
<http://www.kps.zcu.cz/materials/skolpsy/syndrom.pdf>

KONOPÁSKOVÁ Jana. *Kdo může být asistentem*. Dostupné z: <http://www.inkluze.cz/clanek-436/kdo-muze-byt-asistentem-pedagoga>

Mají na to. Jak podpořit znevýhodněné děti na ZŠ. Článek Asistent pedagoga - systémová podpora. Dostupné z: <http://majinato.cz/26-asistent-pedagoga.php>

MARKOVÁ Lucie. *Můžeš – asistent pedagoga versus osobní asistent.* Dostupné z: <http://www.muzes.cz/aktuality/poradna/asistent-pedagoga-versus-osobni-asistent>

MEDICAL TRIBUNE, tribuna lékařů a zdravotníků, plat pracovníka v sociálních službách. Dostupné z: <http://www.tribune.cz/clanek/5997-plat-pracovnika-v-socialnich-sluzbach>

Metodická příručka pro sociální kurátory a metodiky sociální prevence. Ostravská univerzita v Ostravě Fakulta sociálních studií, Centrum pro podporu projektů. Ostrava 2010. Dostupné z: http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/metodicka_prirucka.pdf

Metodický portál, inspirace a zkušenosti učitelů – články. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/s/S/1552/LEGISLATIVNI-A-PEDAGOGICKE-DOKUMENTY-PLATNE-PRO-PRIPRAVNE-TRIDY-ZAKLADNI-SKOLY.html>

Metodický portál, inspirace a zkušenosti učitelů. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/index.php?title=Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/A/Asistent_pedagoga#Historie_profes

NĚMEC Zbyněk. *Asistent pedagoga je profese důležitá. Její parametry jsou ale nejasné.* Časopis Škola All inkusive, číslo 5. Dostupné z: <http://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/asistent-pedagoga-je-profese-dulezita-jeji-parametry-jsou-ale-nejasne>

NOVÁ ŠKOLA o.p.s. – užitečné odkazy. Dostupné z: <http://www.novaskolaops.cz/uzitecne-odkazy>

O osobní asistenci. Asociace pro osobní asistenci, APOA, o.s. <http://www.apoa.cz/index.php/o-osobni-asistenci/zakladni-udaje/historie-osobni-asistence>

Otázka č. 4 – Dějiny sociálního zabezpečení nemocných a invalidních občanů. Filosofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno. Dostupné z: http://www.phil.muni.cz/plonedata/wksc/Studentsky_portal/LaoDan/SP/ZS_2013/Otazka_4_Dejiny_socialniho_zabezpeceni_%20nemocnych_a_invalidnich_obcanu.pdf

Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů. Dostupné z: <http://www.asistentpedagoga.cz>

Registr poskytovatelů sociálních služeb. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1434633797132_1

Syndrom vyhoření v širších souvislostech. Dostupné z:

http://www.ssplbc.cz/sysadmin/data/spc_files/f120423124437_syndrom_vyhoen_v_irch_souvislostech.pdf

Školský zákon 2013 (zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyš. odb. aj. vzdělávání) Dostupné z: <http://www.pracepropravniky.cz./zakony/skolsky-zakon-uplne-zneni>

VAŇKOVÁ, K. *Vzdělávání pro asistenty aneb běh na dlouhou trať s překážkami.* Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů, 2004. Dostupné z:

<http://www.asistentpedagoga.cz/vankova-k.-2004.-vzdelavani-pro-asistenty-aneb-beh-na-dlouhou-trat-s-prekazkami>

Wikipedia – heslo „Jana Hrdá“. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jana_Hrdá

Wikipedia – heslo „tutor“. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Tutor>